

Bijdrage van de UCESM voor de Synode van 2021-2023

De Vereniging van Europese Nationale Conferenties van Hogere Oversten (UCESM) kwam van 22 tot 24 maart 2022 online bijeen om een synodaal proces te vieren ter voorbereiding op de Synode [van de bisschoppen] over synodaliteit.¹ Prof. Dr. Myriam Wijlens en onze medebroeder Kardinaal João Braz de Aviz gaven hun reflecties over synodaliteit en presenteerden het voornemen van Paus Franciscus voor deze synode. In elk Europees land heeft een levendige discussie plaatsgevonden, waaraan velen deelnamen, over de bijdrage van vrouwelijke en mannelijke religieuzen aan het synodale proces. Voor deze synode presenteren wij als UCESM het resultaat van ons luisteren naar elkaar aan de Congregatie voor Instituten van Godgewijd Leven en Sociëteiten van Apostolisch Leven.

We begonnen onze bijeenkomst vier weken na het begin van de oorlog in Oekraïne, door te luisteren naar het getuigenis van Zuster Olena, voorzitter van de Conferentie van de Religieuzen in Oekraïne. Pater Mariano van de Russische Conferentie was ook aanwezig. We hoorden de verhalen over de landen die op een bijzondere manier vluchtelingen verwelkomen. Wij zijn al onze broeders en zusters dankbaar die hun huis en hun tijd, hun persoonlijke inzet en financiële hulp hebben aangeboden en zelfs de bereidheid toonden om hun leven te geven. Oorlog is de totale tegenspraak van synodaliteit. Ook voor ons als Europese Conferentie is het feit dat wij samen zijn een getuigenis en een bijdrage om haat en oorlog tegen te gaan.

Dankbaar herkennen wij in ons erfgoed van het godgewijde leven al veel elementen van synodaliteit, zowel in de structuur (zoals in het proces dat leidt tot beslissingen) als in het dagelijkse leven van de gemeenschappen (verkiezingen met deelname van allen, het gemeenschappelijke onderscheiden, benoemingen en mandaten voor een bepaalde tijd, leiderschap van vrouwen, diepgaande contacten met allerlei charisma's van de Kerk, enz.). Op basis van dit erfgoed voelen wij ons in het bijzonder geroepen om deel te nemen aan dit synodale proces. Enerzijds willen wij aan de bredere Kerk onze manier van in de Kerk staan presenteren. Anderzijds voelen we ons ook uitgedaagd door de oproep tot synodaliteit, omdat wij zien dat ook *wij* een steeds nieuwe synodale bekering nodig hebben.

Wij zijn ons bewust van onze kwetsbaarheid en zwakheden: zowel de kwetsbaarheid die ons van buitenaf wordt opgelegd (politieke, ecologische, sociologische crises, enz.) als de kwetsbaarheid van binnenuit (veroudering van religieuze gemeenschappen, daling van het aantal nieuwe roepingen, enz.). We denken ook aan de fouten en zonden uit het verleden, met name situaties van seksueel en spiritueel misbruik en hoe dit veelal in de doofpot verdween als deze misdaden werden onthuld door de overlevers. Er zijn feiten die gemakkelijk te interpreteren zijn, maar sommige, zoals de afname van roepingen, vinden we moeilijk te begrijpen. Zijn het normale ontwikkelingen, tekenen van onze eigen

¹ De Synode is van 9 oktober 2021 tot in oktober 2023. Paus Franciscus wil heel de Kerk hierin laten participeren: een synodaal proces. Deze Synode eindigt met een Algemene Bisschoppensynode. Het thema van de Synode is "Communio, Participatio, Missio – voor een synodale Kerk", om toe te groeien naar een Kerk waarin we als gelovigen en gelovig zoekenden om te beginnen leren luisteren naar elkaar. Deze thema's keren terug in dit stuk van de UCESM.

tekortkomingen of tekenen van de Heilige Geest? Welke de redenen ook zijn, wij zijn geroepen om steeds meer samen te op te trekken, nooit meer alleen, elkaar helpend en waarderend, vrouwen en mannen in het religieuze leven, ouderen en jongeren, en met allen die geroepen zijn, met alle mensen van goede wil.

In navolging van Christus contact hebben met de vele gemarginaliseerde mensen in de uiteenlopende periferieën van de wereld en van de Kerk en hun een stem geven, maakt deel uit van de charisma's van onze instituten. Door onze aanwezigheid en nabijheid zien wij mogelijkheden om hen te helpen om hun plaats in de gemeenschap te vinden. Zij zijn gelijk aan ons in hun waardigheid als gedoopten en menselijke personen; zo zijn zij het die ons laten zien hoe de Kerk van de toekomst er uitziet en zijn zij het die ons evangeliseren.

Wij zien dat er in Kerk en samenleving een grote behoefte is aan mensen die kunnen *luisteren*, zoals Maria en zovele heiligen. Alleen door actief te luisteren naar elkaar ontstaat broeder- en zusterschap. Als personen die de religieuze geloften hebben afgelegd en die leven door te luisteren naar het Levende Woord en de Heilige Geest, willen wij onze toewijding aan het luisteren naar elkaar en het gezamenlijke optrekken vernieuwen, zowel in onze gemeenschappen als ook erbuiten: in de Kerk en tussen kerken, tussen godsdiensten en in heel de samenleving. Synodaliteit is een proces van gemeenschappelijk onderscheiden. Als religieuze mannen en vrouwen, geworteld in gebed, onderscheiden wij de droom van onze Schepper voor ons, terwijl we de tekenen van de tijd trachten te verstaan.

In het religieuze leven ervaren we de verscheidenheid en rijkdom van de charisma's van de verschillende congregaties. Op deze manier leren we de veelvormige rijkdom van de gaven van de Schepper-Geest kennen. Om synodaliteit te beleven, voelen we ons geroepen om te blijven leren om vanuit deze diversiteit te leven: open te staan voor de wegen van intercongregationaliteit² en – altijd – ook over de grenzen van onze gemeenschappen heen.

Synodaliteit betekent een stem geven en bekendheid geven aan degenen die deze nog niet hebben. De gelijkheid van alle gedoopten is de basis van alle synodale processen. Allen tezamen, vrouwen en mannen, leven wij onze charisma's als religieuzen. Daarom willen wij de participatie van vrouwen in het algemeen bevorderen en met name ook de participatie van de aan de Kerk toegewijde vrouwen, op alle niveaus, ook in de leiding. Vrouwen hebben een bijzondere rol in het leven, zij moeten die ook hebben in het leven van de Kerk.

De synodale bekering van de Kerk dient de zending van de Kerk. Daarom vinden wij een Kerk waarin gemeenschap centraal staat urgent: een gemeenschap van gelovigen met verschillende roepingen: leken, gewijden, mensen die leven onder de geloften en zij die behoren tot de nieuwe religieuze bewegingen – heel de rijkdom van het Kerkelijke leven. Wij hebben in het religieuze leven positieve ervaringen met 'bondgenoten', 'tochtgenoten', leden van derde orden, oblaten en lekenmedewerkers. Om deze gemeenschap op alle niveaus te bevorderen, hebben we structuren nodig, dat wil zeggen platforms die deze gemeenschap stevigheid geven. Het gaat dan o.a. om betrekkingen tussen gremia die de verschillende levensstaten vertegenwoordigen, bijvoorbeeld tussen de

² Te denken valt hier aan gezamenlijke projecten en initiatieven (missie, ouderenzorg), alsmede onderlinge solidariteit.

Bisschoppenconferenties en de Conferenties van Hogere Oversten waar collegialiteit en samenwerking soms nog ontbreekt.³ Structuren in de Kerk moeten samenwerking op het niveau van visie nooit belemmeren, maar faciliteren.

In onze gemeenschappen waarin we samenleven, zijn wij steeds vaker afkomstig uit verschillende delen van de wereld en uit verschillende culturen. Om echt als broeders en zusters met dezelfde roeping te leven, willen wij ons inlaten met interculturaliteit, opdat we ons allemaal gerespecteerd en welkom voelen met onze eigen geschiedenis en cultuur.

We kunnen niet ver vooruit kijken; we zien slechts de volgende stap: we gaan binnen in de dynamiek van synodaliteit in de hoop dat de Heilige Geest ons zal leiden tijdens onze gezamenlijke reis. We zijn ondergedompeld in zoveel crises – covid, oorlog, klimaatverandering, onrecht... Onze synodaliteit en die van de Kerk zijn geworteld in hoop. Deze hoop kijkt de problemen recht in de ogen en gelooft ondanks alles in een betere wereld voor iedereen, omdat God met ons is en door ons werkt.

(vert. Mark-Robin Hoogland cp, Councillor van de UCESM)

³ In Nederland is het contact tussen KNR en Bisschoppenconferentie momenteel goed en wordt te midden van de verschillen die er zijn, ook actief naar samenwerking gezocht, bijv. via ontmoetingen in het reguliere overlegorgaan (de *Commissio Mixta*) en voor de evaluatie van de Richtlijnen voor diocesane religieuze instituten die zichzelf niet meer kunnen besturen, werd een ad-hoc werkgroep opgericht waarin in een goede sfeer is samengewerkt.